

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

Реєстраційний № _____

Дата реєстрації _____

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТИПУ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ІЗ ЗАДОВОЛЕНІСТЮ
ЛЮБОВНИМИ СТОСУНКАМИ

Дипломна робота

здобувача вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 053 Психологія

освітньої програми Психологія

44Бд-Псих групи

Горнович Юлії Степанівни

Науковий керівник:

доцент кафедри соціальної та

практичної психології,

кандидат філософських наук, доцент

Пирог Ганна Володимирівна

Рекомендовано до захисту

рішенням кафедри соціальної та практичної психології

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2022 р.

Зав. кафедри _____ Наталія ПОРТНИЦЬКА

м. Житомир – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗВ'ЯЗКУ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ ЛЮБОВНИМИ СТОСУНКАМИ	8
1.1. Аналіз феномену психологічної прив'язаності	8
1.1.1. Становлення теорії прив'язаності в психологічній науці	8
1.1.2. Чинники, що формують психологічну прив'язаність	14
1.1.3. Типи психологічної прив'язаності особистості	16
1.2. Теоретичні аспекти дослідження любовних стосунків	22
1.2.1. Науково-теоретичні підходи до вивчення любові	22
1.2.2. Основні критерії любові	25
1.3. Дослідження любовних стосунків через теорію прив'язаності	29
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЛЮБОВНИМИ СТОСУНКАМИ	32
2.1. Організація та вибірка дослідження	32
2.2. Загальна характеристика методик дослідження	32
Висновки до розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЛЮБОВНИМИ СТОСУНКАМИ У РІЗНОМУ ВІЦІ	39
3.1. Особливості прив'язаності в юнацькому та дорослому віці	39
3.1. Особливості любовних і партнерських стосунків в юнацькому та дорослому віці	43
3.2. Взаємозв'язок прив'язаності та задоволеності любовними стосунками в юнацькому та дорослому віці	46
Висновки до розділу 3	46
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	48
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема партнерських взаємин завжди привертала увагу дослідників, тому що любовні стосунки – це така сфера життя людини, завдяки якій вона здатна розвиватись та самовдосконалюватись. Для нормального соціального і емоційного розвитку людині вкрай потрібно відчувати підтримку значущої для неї людини. Наявність теплих приятних та близьких стосунків є одним із важливих чинників відчуття людиною щастя та задоволеності життям. Проте, любовні стосунки дуже часто можуть стати заплутаними та породити труднощі між партнерами.

Важливими складовими любовних стосунків беззаперечно є безпека та емоційна близькість між партнерами. Тому що вони здатні надавати розвиток партнерам та полегшувати подолання конфліктів. Дж. Боулбі говорив про те, що безпечна прив'язаність є основою для вміння любити та будувати стосунки.

Висновки багатьох психодинамічних концепції сходяться на тому, що якісні та хороші любовні стосунки створюються тоді, коли людина має досвід успішних дитячо-батьківських взаємин (М. Кляйн, М. Малер, Дж. Боулбі, О. Кернберг).

У вітчизняній психології дослідження даного почуття у дорослих вивчається такими вченими як, Т. В. Казанцева, В. Н. Куніцина, В. М. Мясіщев, С. Калмикова та ін.

З огляду на це, нами було обрано тему дипломної роботи, де ми спробуємо дослідити, як тип прив'язаності визначає якість любовних стосунків.

Об'єкт дослідження: партнерські стосунки.

Предмет дослідження: особливості зв'язку прив'язаності та задоволеності любовними стосунками в юнацькому та дорослому віці.

Гіпотези дослідження:

1. Існують вікові відмінності у типах прив'язаності: у юнацькому віці переважають деструктивні типи прив'язаності; в зрілому віці – надійний тип прив'язаності.

2. Тип прив'язаності пов'язаний з рівнем задоволеності любовними стосунками у більш старшому віці: люди з надійним типом прив'язаності більше задоволені любовними стосунками; люди з уникаючим, тривожно-амбівалентним чи дезорганізованим типом прив'язаності більше схильні до незадоволення любовними стосунками;

Мета дослідження: дослідити особливості взаємозв'язку між прив'язаністю та задоволеністю любовними стосунками в юнацькому та дорослому віці.

Завдання дослідження:

1. На основі теоретичного аналізу науково-психологічної літератури розкрити сутність поняття прив'язаності, описати її чинники та типи та визначити існуючі підходи до розуміння партнерських і любовних стосунків;

2. Підібрати відповідний набір психодіагностичного інструментарію для вивчення типів прив'язаності та любовних стосунків;

3. Емпірично дослідити особливості прив'язаності, партнерських і любовних стосунків в юнацькому та дорослому віці;

4. Зробити аналіз особливостей взаємозв'язку прив'язаності та задоволеності любовними стосунками в юнацькому та зрілому віці.

Методологія дослідження: у нашій роботі були застосовані як теоретичні, так і емпіричні методи дослідження, а також методи статичної обробки даних.

Теоретичними методами послуговували: теоретичний аналіз, синтез та узагальнення.

Емпіричне дослідження взаємозв'язку типу прив'язаності та рівня задоволення любовними стосунками в різний віковий період було проведено в декілька етапів.

На першому етапі для емпіричного дослідження були обрані та використані нижче представлені методики:

- анкетування;
- *щоб дослідити тип прив'язаності був застосований «Тест на визначення якості прив'язаності» (MAQ);*

- для з'ясування рівня співзалежності - «Шкала співзалежності Спана-Фішера»;
- для розкриття, що домінує у стосунках: кохання чи симпатія – опитувальник «Шкала любові і симпатії» З. Рубіна (модифікація Л. Я. Гозмана, Ю. Е. Альошина)
- для визначення ступеня задоволеності-незадоволеності стосунками – опитувальник задоволеності шлюбом (автори В. В. Столін, Т. Л. Романова, Г. П. Бутенко).

Другий етап був присвячений збору досліджуваних даних.

Третім етапом стала обробка та статистичне опрацювання зібраних даних. До комплексу методів статичної обробки даних були вибрані: кореляційний аналіз Пірсона та U-критерій Манна-Уїтні.

Також було здійснено порівняльний аналіз результатів дослідження між юнацьким та зрілим віком.

Четвертий етап полягав у інтерпретації результатів дослідження.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження виявляється у поглибленні знань щодо особливостей феномену прив'язаності у любовних стосунках; у розгляді взаємостосунків у сучасних любовних парах та з'ясуванні психологічних особливостей типів прив'язаності.

Практичне значення дослідження: результати дипломної роботи можуть бути корисними та використаними на навчальному курсі з дисципліни «Практикум із психологічної роботи з сім'єю», у консультативній роботі з парами, а також у службі РАГСу для проведення інформаційно-просвітницької роботи.

Публікації. Основний зміст дослідження відображено у публікації:

1. Пирог Г., Горнович Ю. Особливості зв'язку прив'язаності та задоволеності партнерськими стосунками в юнацькому та зрілому віці. *Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. (подано до друку)*

Структура роботи: дана робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і літератури (45 найменувань) та додатків. Загальний обсяг становить 53 сторінок друкованого тексту. Робота також містить таблиці, діаграми та рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗВ'ЯЗКУ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ ЛЮБОВНИМИ СТОСУНКАМИ

Висновки до розділу 1

За теоретичним аналізом проблеми психологічної прив'язаності можна зробити наступні висновки:

- прив'язаність являється складним комплексним почуттям, яке є вагомим при встановленні глибоких емоційних міжособистісних зв'язків з важливою людиною, та служить міцною опорою, невичерпним джерелом життєвих сил і позитивних емоцій;
- чинники формування психологічної прив'язаності мають кардинально різні способи пояснення того, чому для тієї чи іншої людини властивий конкретний тип прив'язаності;
- умовно можна поділити типи прив'язаності на дві групи: надійний та ненадійні. Проте кожен тип має свої відмінні характеристики. Первинна прив'язаність – це емоційний зв'язок, що сформований у перший рік життя між дитиною і значущим дорослим на основі чутливості реагування дорослого до сигналів дитини.

За теоретичним аналізом проблеми любовних стосунків можна зробити висновки:

- різні підходи досліджували любов під певним кутом і з точки зору свого напрямку, це підтверджує те, що тема любові є привабливим об'єктом для дослідження на сьогоднішній час;
- в любовних стосунках відчуття безпеки, надійності та присутність емоційної близькості між партнерами дає можливість легше переживати життєві труднощі та змогу їх вирішувати. Зріла любов забезпечує емоційну близькість та надійність в стосунках та є тією частиною людського життя, яку неможливо від'єднати;

➤ дослідження показують, що стосунки в дитячому віці мають взаємозв'язок з уявленнями про любовні стосунки, які впливають на міру розвитку відносин в старшому віці. Тобто взаємовідносини першого року життя людини стають моделлю майбутніх міжособистісних стосунків.

РОЗДІЛ 3.
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТИПУ
ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА РІВНЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ЛЮБОВНИМИ
СТОСУНКАМИ В РІЗНИЙ ВІКОВИЙ ПЕРІОД

3.1. Результати дослідження типу прив'язаності в різний віковий період

Аналіз за результатами методик дослідження проводився в двох групах досліджуваних: юнацького та зрілого віку.

У результаті діагностування з «Тесту на визначення якості прив'язаності» К. С. Карвера ми отримали наступні показники, які представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Тип прив'язаності в досліджуваних груп юнацького та зрілого віку

Тип прив'язаності	Показник	
	Юнацький вік (n=18,%)	Зрілий вік (n=18,%)
надійний	39%	50%
тривожно-амбівалентний	0%	0%
уникаючий	61%	50%
дезорганізований (боязкий)	0%	0%

Тестування показало, що домінуючим типом прив'язаності в групі досліджуваних юнацького віку є уникаючий тип (61%, n=11). Наступним став надійний тип (39%, n=7). Тоді як серед досліджуваних зрілого віку виявлено однакову кількість людей, яким притаманний уникаючий та надійний типи прив'язаності (50%, n=9 для кожного типу). Тривожно-амбівалентного та

дезорганізованого типів не було виявлено серед жодного респондента. Наочне представлення додається нижче (рис.3.1.).

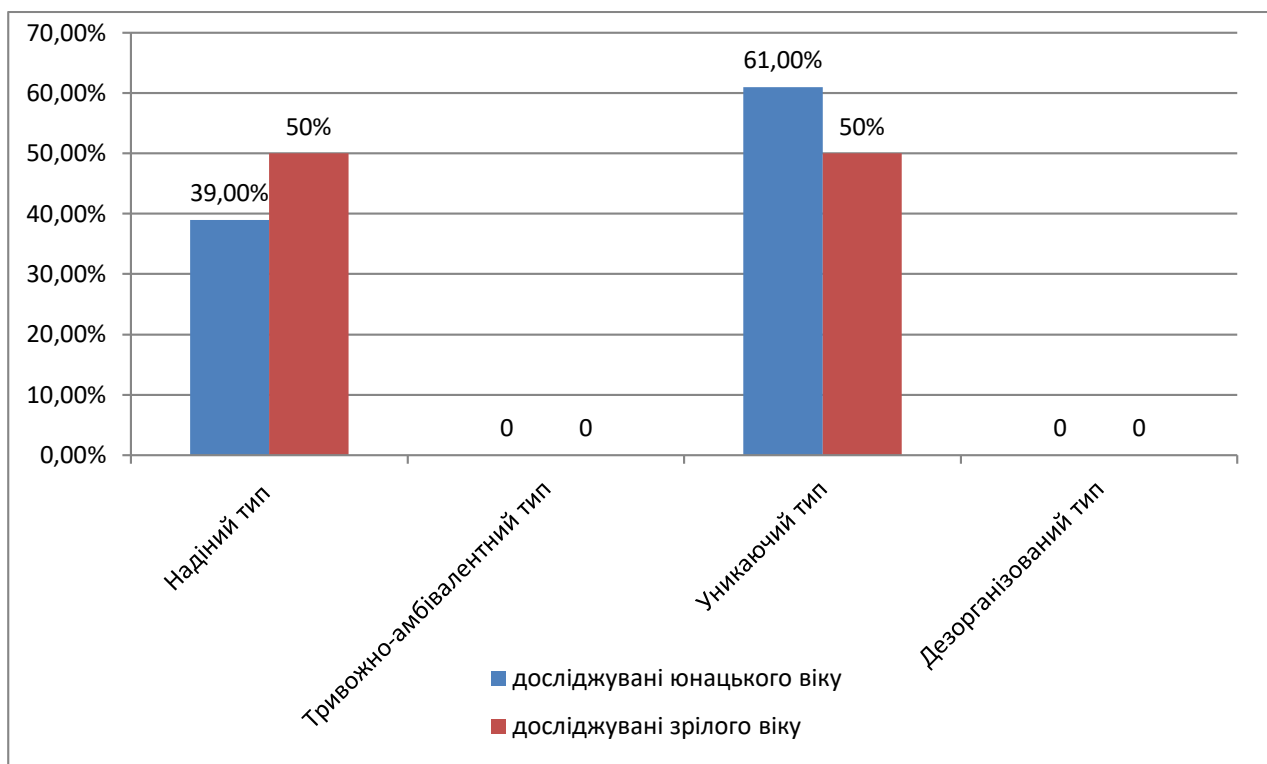

Рис. 3.1. Типи прив'язаності двох досліджуваних груп

Як видно з діаграми вище, досліджувані групи юнацького віку відрізняються від групи зрілого віку: в першій групі кількість людей в яких діагностовано надійний тип прив'язаності є меншою від другої, проте більшою з унікаючим типом прив'язаності.

Людам з унікаючим типом прив'язаності характерно мати страх близькості, вони часто проживають емоційні злети та падіння, а також в стосунках спостерігаються ревнівні почуття до партнера. Особам з таким типом притаманне скептичне ставлення до тривалості та якості стосунків. Нерідко вони невпевнені в собі, мають низьку самооцінку та вразливі. До цього ж у них існує внутрішній страх, що вони не отримають від свого партнера підтримку та розуміння у важкій для них ситуації. Тому це змушує їх бути стриманим, інколи холодним у взаємостосунках з другою половинкою. Людам з унікаючим типом

прив'язаності важко на всі сто відсотків довіритися партнеру, що характеризує їх незалежними.

Для надійного типу прив'язаності характерна базова довіра до навколишнього світу. Люди з таким типом створюють близькі стосунки на основі довіри. При цьому вони почуваються комфортно, даруючи свою ніжність та турботу партнерові. За допомогою створеного близького емоційного зв'язку, людям притаманна упевненість. Любовним парам з надійним типом прив'язаності відчують себе спокійними та щасливими у присутності одне одного. Вони розуміють, що при тяжких моментах у житті, можуть розраховувати на взаємну підтримку та розуміння. Також для них властива спроможність створювати та довгий час підтримувати любовні стосунки, які для обох приносять задоволення. В таких парах не має місця для ревнощів або часу для вирішення стосунків, а навпаки – йти на компроміси та обирати спільно рішення в будь-якій ситуації. Люди з надійним типом приймають індивідуальність свого партнера і при цьому почуваються комфортно та легко.

Для порівняння досліджуваних характеристик був застосований U-критерій Манна-Уїтні для двох груп: 1 група – люди юнацького віку, 2 група – зрілого віку (Додаток В).

За результатами порівняння двох досліджуваних груп за типом прив'язаності за допомогою U-критерію Манна-Уїтні значущих відмінностей немає (табл. 3.2.).

Таблиця 3.2.

Порівняння двох досліджуваних груп за типом прив'язаності за допомогою U-критерію Манна-Уїтні

Тип прив'язаності	Показники U-критерію:
Надійний тип	$z = -0,569495$, $p = 0,569021$
Тривожно-амбівалентний	$z = -1,04407$, $p = 0,296452$
Унікаючий	$z = 1,281363$, $p = 0,200067$

Дезорганізований (боязкий)	$z= 1,059893, p= 0,289194$
----------------------------	----------------------------

Та варто відмітити, що у юнаків менше виражена безпечна прив'язаність – 39%, в той час, як у людей дорослого віку – 50%. Також у людей юнацького віку більшою мірою виражений такий тип прив'язаності як уникнення 61%, в той час, як у людей зрілого віку – уникнення 50%. Це означає, що у групі досліджуваних юнацького віку переважає ненадійний тип прив'язаності.

Однозначного пояснення цьому не має. Проте можна сказати, що прив'язаність має здатність змінюватися під впливом різних чинників. Як приклад, це може бути зміна соціального середовища, конфлікти, розлука з дорогими людьми. Тому, дивлячись на той факт, що зараз ситуація в країні не з легких, то можливо, це провокує почуття самотності та незахищеності, які є джерелом ненадійних типів прив'язаності.

Аналіз результатів за «Шкалою співзалежності Спанна-Фішера» показав наступні особливості досліджуваних груп (рис. 3.4.- 3.5.).

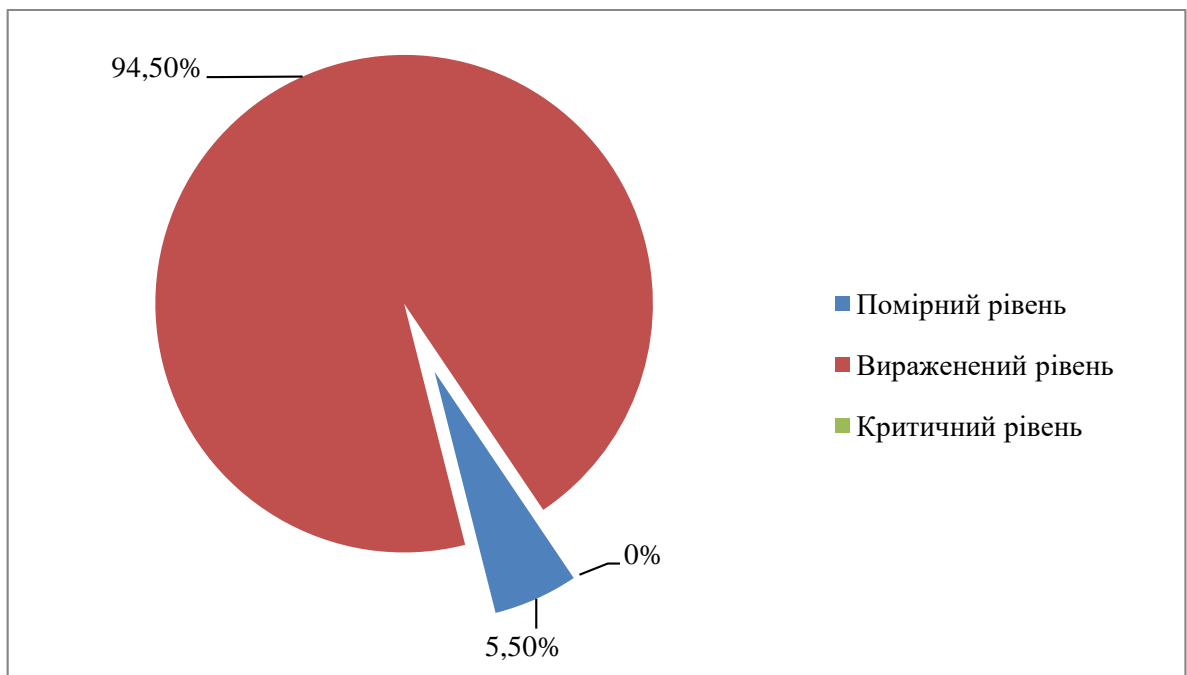

Рис. 3.4. Рівень співзалежності у групі юнацького віку

Майже всі опитувані групи юнацького віку мають виражену співзалежність в стосунках зі своїм партнером – 94,5%, решта 5,5% знаходиться на проміжному рівні співзалежності.

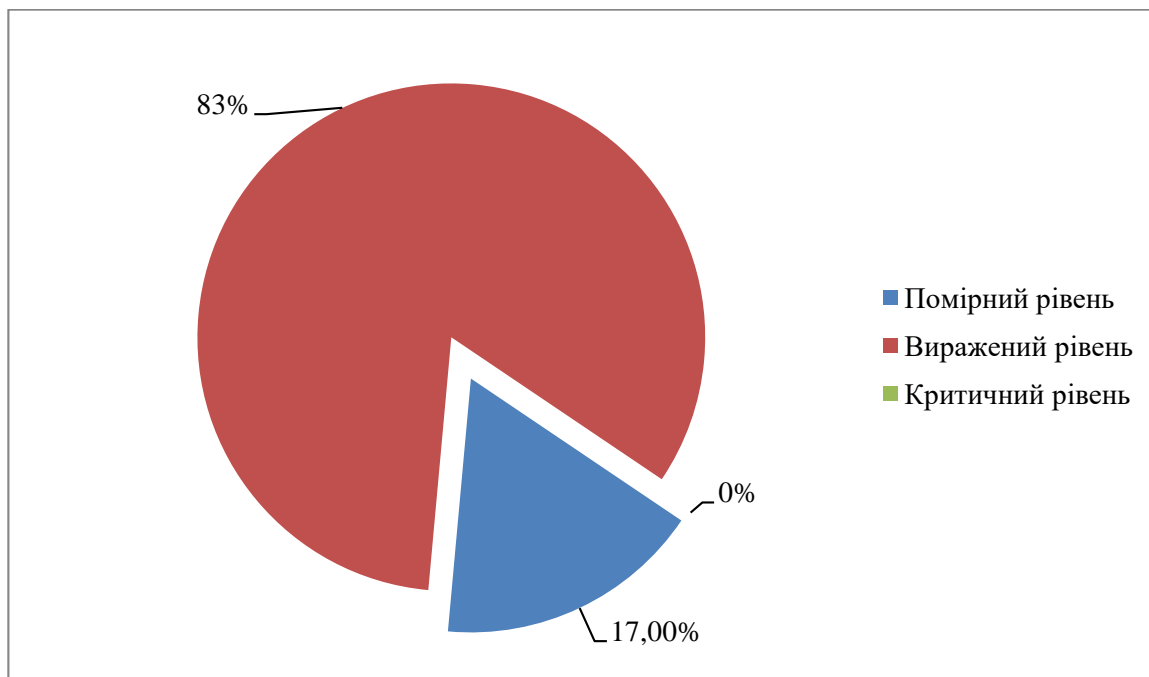

Рис. 3.5. Рівень співзалежності у групі зрілого віку

Натомість в групі зрілого віку кількість досліджуваних з вираженою співзалежністю складає 83%, 17% – помірний рівень співзалежності.

Такі люди часто вдаються до заперечування очевидних фактів, характеризуються заниженою самооцінкою, а також фокусують свою увагу на задоволенні потреб іншого, ігноруючи свої власні.

За результатами порівняння двох досліджуваних груп за рівнем прояву співзалежності в стосунках за допомогою U-критерію Манна-Уїтні (додаток В, рис. В.7) значущих відмінностей немає ($z=-1,534$, $p=0,124$). В юнацькому та зрілому віці переважає виражений рівень співзалежності (94,5% і 83% відповідно).

Отже, наша гіпотеза про те, що у юнацькому віці переважають види деструктивних типів прив'язаності, а в зрілому віці – безпечний тип

прив'язаності підтвердилась. Проте статистично значущих результатів між двома віковими групами немає.

3.2. Результати дослідження любовних стосунків в різний віковий період

Для визначення того, що домінує в стосунках досліджуваних: любов або симпатія, та загального рівня емоційних стосунків, був використаний опитувальник «Шкала любові і симпатії» (автор З. Рубін, модифікацію провели Л. Я. Гозман, Ю. Е. Альошина). Результати отриманих даних представлено на таблицях 3.3 та 3.4.

Таблиця 3.3.

Любов, симпатія та рівень емоційних стосунків у досліджуваних юнацького віку

Шкали	Показники		
	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Любов	94%	6%	0
Симпатія	100%	0	0
Загальний рівень емоційних стосунків	100%	0	0

У більшості досліджуваних юнацького віку за шкалою «любові» високі показники 94%, та інші 6% мають середній рівень, тому можна відмітити, що в їхніх стосунках переважає прив'язаність, взаємна турбота та інтимність (довіра). Та абсолютно високий рівень за шкалою «симпатії» 100%. Це свідчить про високий рівень поваги, захоплення та сприймання партнерів. Спільний рівень емоційних стосунків у діаді є на високому рівні 100%, що говорить про емоційне благополуччя.

Таблиця 3.4.

Любов, симпатія та рівень емоційних стосунків

Шкали	Показники		
	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Любов	78%	22%	0
Симпатія	72%	28%	0
Загальний рівень емоційних стосунків	100%	0	0

В групі зрілого віку за шкалою «любові» високі показники в 78% людей, а 22% – середні. За шкалою «симпатії» 72% досліджуваних другої групи мають високий рівень, та 28% – середній. Варто звернути увагу, що низький рівень відсутній в обох досліджуваних групах.

Статистично значущих відмінностей між двома групами досліджуваних в шкалах «любові» ($z=1,487$, $p=0,137$) та «симпатії» ($z=1,028$, $p=0,303$) не було виявлено (рис. В.6. та В.7.). Це можна пояснити тим, що віковий критерій не грає ролі в рівні прояву любові та симпатії.

За допомогою опитувальника задоволеності шлюбними відносинами (автори В. В. Столін, Т. Л. Романова, Г. П. Бутенко) було з'ясовано наступне (рис. 3.6. та 3.7.). Задоволеність шлюбними відносинами ми бачимо як показник задоволеності любовними стосунками.

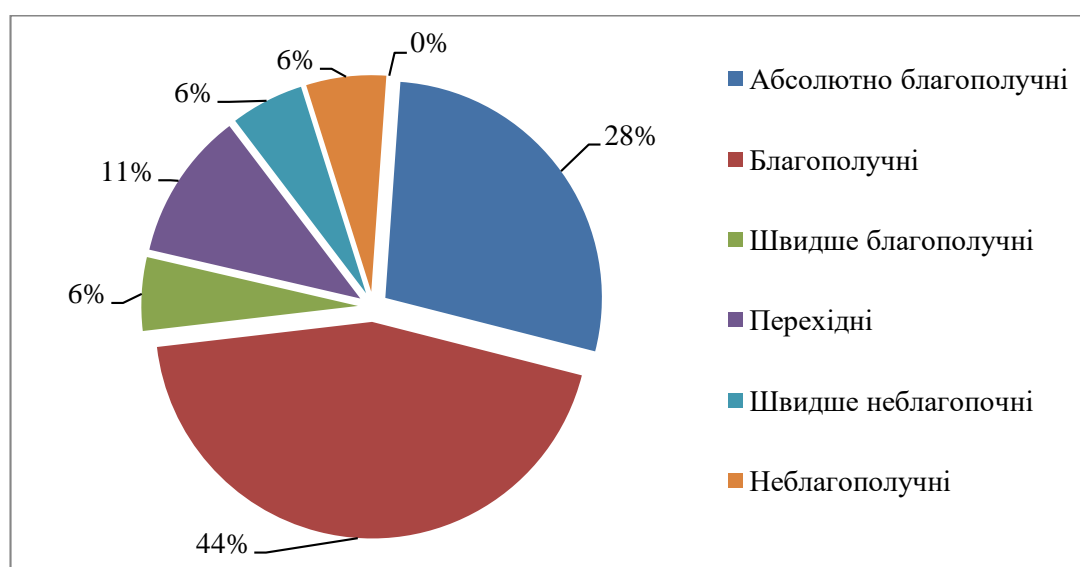

Рис. 3.6. Рівень задоволеності відносинами у людей юнацького віку

Майже всі опитувані юнацького віку (78%, n=14) вважають свої стосунки благополучними, у 11% (n=2) досліджуваних виявлено рівень неблагополучних стосунків, решта 11% (n=2) перебувають на перехідному рівні.

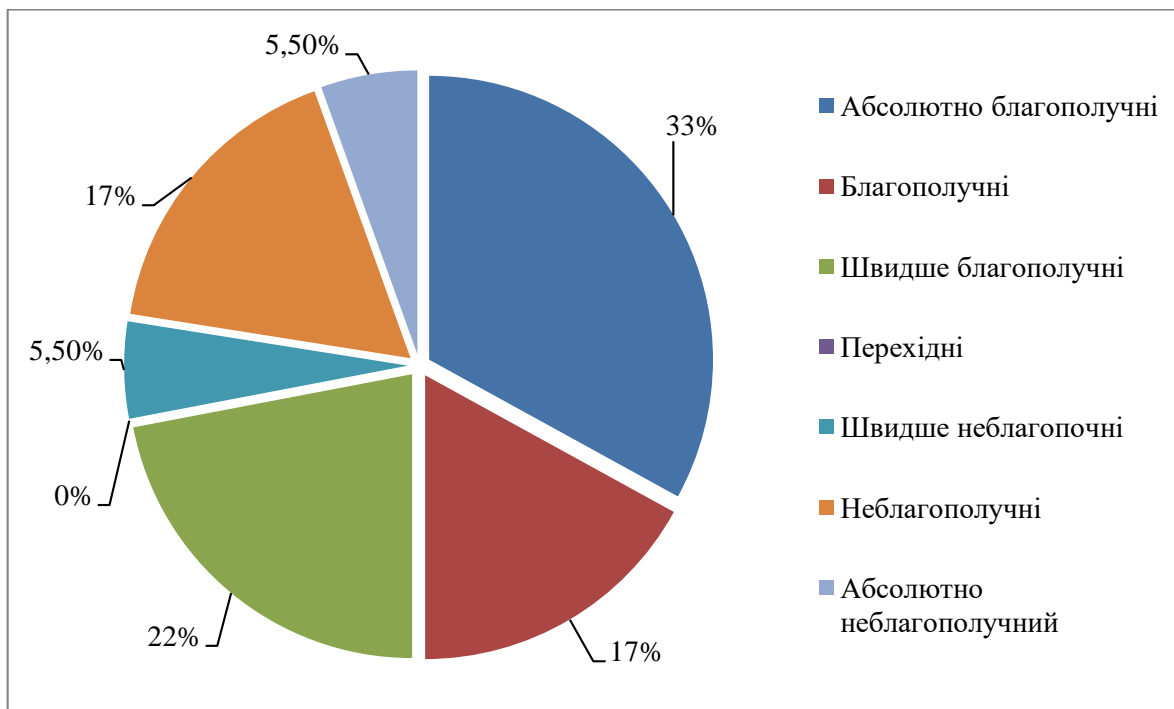

Рис. 3.7. Рівень задоволеності відносинами у людей зрілого віку

Так, 72% (n=13) опитаних людей зрілого віку так чи інакше оцінили свої стосунки як благополучні, решта 28% (n=5) – неблагополучні.

Порівнюючи дві групи досліджуваних за рівнем задоволеності відносинами статистична значимість не виявлена ($z=1,123$, $p=0,261$).

Отже, віковий критерій в даному дослідженні не створює зв'язок з рівнем прояву любові й симпатії, та рівнем задоволення відносинами.

3.3. Результати дослідження взаємозв'язку типу прив'язаності та рівня задоволення любовними стосунками в різний віковий період

Аналіз взаємозв'язку між типом прив'язаності та рівнем задоволення любовними стосунками у групах юнацького та зрілого віку проводився за допомогою кореляційного аналізу Пірсона (див. Додаток Г та Г').

За результатами кореляційного аналізу Пірсона для групи досліджуваних юнацького віку не було встановлено жодного значущого кореляційного зв'язку між прив'язаністю та любовним стосунками (табл. 3.5.).

Таблиця 3.5.

Зведені результати кореляційного аналізу Пірсона для 1 групи

	Любов	Симпатія	Задоволеність шлюбними стосунками
	r – коефіцієнт рангової кореляції, p – рівень значимості		
Шкала «безпеки»	r=-0,0449, p= 0,860	r= -0.1568, p= 0,534	r= 0,1454, p= 0,565
Шкала «амбівалентність занепокоєння»	r= 0,3247, p= 0,189	r= -0,1785, p= 0,478	r= -0,1825, p= 0,468
Шкала «уникнення»	r= 0,1828, p= 0,468	r= 0,0379, p= 0,881	r= 0,2853, p= 0,251
Шкала «амбівалентність заглиблення у себе»	r= -0,0136, p= 0,957	r= 0,0186, p= 0,942	r= -0,0781, p= 0,758
Рівень співзалежності	r= 0,1037, p= 0,682	r= 0,0274, p= 0,914	r= 0,1084, p= 0,668

Проте в групі зрілого віку за результатами кореляційного аналізу Пірсона були встановлені декілька значущих результатів взаємозв'язку між прив'язаністю та любовними стосунками (табл. 3.6.).

Таблиця 3.6.

Зведені результати кореляційного аналізу Пірсона для 2 групи

	Любов	Симпатія	Задоволеність шлюбними стосунками
	r – коефіцієнт рангової кореляції, p – рівень значимості		
Шкала «безпеки»	r= 0,7809 , p= 0,000	r= 0,7720 , p= 0,000	r= 0,7830 , p= 0,000
Шкала «амбівалентність занепокоєння»	r= -0,6499 , p= 0,004	r= -0,5809 , p= 0,011	r= -0,6160 , p= 0,006

Шкала «уникнення»	r= -0,2415, p= 0,334	r= -0,1495, p= 0,554	r= -0,3657, p= 0,136
Шкала «амбівалентність заглиблення у себе»	r= -,0,2226 p= 0,375	r= -0,0086, p= 0,973	r= -0,1342, p= 0,595
Рівень співзалежності	r= -0,4520, p= 0,060	r= -0,5802, p= 0,012	r= -0,6274, p= 0,005

Надійний тип прив'язаності має високу кореляцію з любов'ю ($r=0,7809$, $p=0,000$) та симпатією ($r=0,7720$, $p=0,000$). Тобто чим більший прояв надійного типу прив'язаності, тим більший рівень любові та симпатії в стосунках.

Також надійний тип прив'язаності корелює із задоволеністю стосунками ($r=0,7830$, $p=0,000$). Це означає, що люди, в яких досить яскраво проявляється надійний тип прив'язаності, більш задоволені своїми стосунками з партнером.

Тому люди, що проявляють велику ніжність і турботу до свого партнера, комфортно почуваються в близьких стосунках, мають емоційно благополучні взаємостосунки та сповна задоволені ними.

Існує також і обернений кореляційний зв'язок. Так тривожно-амбівалентний тип прив'язаності корелює з любов'ю ($r=-0,6499$, $p=0,004$) та симпатією ($r=-0,5909$, $p=0,011$). Тобто чим більший прояв ненадійного типу прив'язаності, тим менший рівень любові та симпатії в стосунках.

До того ж тривожно-амбівалентний тип прив'язаності має обернено високий кореляційний зв'язок із задоволеністю стосунками ($r=-0,6160$, $p=0,006$). Чим більш виражений тривожно-амбівалентний тип прив'язаності, тим менший рівень задоволення стосунками.

Отже, люди, що вдаються до нав'язливого поглинання коханої людини, мають бажання тісного зв'язку з нею та схильні до ревнощів, мають низький рівень задоволення взаємостосунками та не характеризують їх як емоційно благополучні.

Щодо співзалежності в стосунках, то вона має високу кореляцію з симпатією ($r=-0,5802$, $p=0,012$) та рівнем задоволення стосунками ($r=-0,6274$, $p=0,005$), проте вона також є зворотна. Високий прояв співзалежності та низький рівень симпатії та задоволення стосунками.

Також була виявлена середня кореляція між співзалежністю та рівнем любові ($r=-0,4520$, $p=0,060$). Чим більший прояв співзалежності у взаємостосунках, тим менший рівень любові.

Тобто люди, що фокусують свою увагу та енергію на те, щоб задовольнити потреби партнера, але забувають про свої власні, менш проявляють повагу захоплення до партнера, взагалі або певною мірою не задоволені цими стосунками і також менше проявляють турботу та довіру до іншого.

Статистично значущих результатів не виявилось між: унікаючим типом та рівнями прояву любові ($r=-0,2415$, $p=0,334$), симпатії ($r=-0,1495$, $p=0,554$) і задоволення стосунками ($r=-0,1342$, $p=0,136$); боязливим типом та рівнями прояву любові ($r=-0,2226$, $p=0,375$), симпатії ($r=-0,0086$, $p=0,973$) і задоволення стосунками ($r=-0,1342$, $p=0,595$).

Також за результатом анкетування досліджуваних, було виявлено, що справжні любовні стосунки мають бути на основі довіри, взаємоповаги, щирості та було зазначено, що любов має бути взаємною.

Отже, після проведення емпіричного дослідження взаємозв'язку типів прив'язаності та рівня задоволення любовними стосунками в різний віковий період, можна сказати, що висунута нами гіпотеза про взаємозв'язок типу прив'язаності та рівень задоволення любовними стосунками підтвердилась саме в групі досліджуваних зрілого віку.

Висновки до розділу 3

Отже, на основі отриманих даних емпіричного дослідження взаємозв'язку типу прив'язаності та рівня задоволення любовними стосунками в різний віковий період, можна дійти висновку, що:

1) надійний тип прив'язаності більше притаманний людям зрілого віку, а унікаючий тип – групі юнацького віку; тривожно-амбівалентний та боязливий типи прив'язаності не були домінуючими в жодного респондента;

2) статистично значущих відмінностей між двома віковими групами не виявлено: тип прив'язаності, задоволеність відносинами та прояв любові й симпатії не залежить від віку, скоріше це зумовлено іншими чинниками;

3) на відміну від юнацької групи досліджуваних, в зрілому віці існує взаємозв'язок між типом прив'язаності та рівнем задоволення любовними стосунками. Це дає підстави для подальшого дослідження даної теми в рамках даного вікового періоду.

ВИСНОВКИ

У даній роботі досліджувались та аналізувались типи прив'язаності, його становлення та типи, прояв та критерії любовних стосунків, а також взаємозв'язок типу прив'язаності та рівня задоволення любовними стосунками у різний віковий період.

Провівши теоретичний аналіз можна зробити висновок, що прив'язаність є складним комплексним почуттям, що відіграє велику роль при формуванні глибоких емоційних міжособистісних зв'язків з важливою людиною, що виконує функцію опори, та є витокom життєвих сил і позитивних емоцій.

При цьому тип прив'язаності має вплив на самовідчуття й поведінку у міжособистісному спілкуванні людей, а також на психологічний клімат у любовних стосунках. Знаючи та розуміючи свій тип прив'язаності, можна зрозуміти ймовірні особливості в міжособистісних відносинах.

В емпіричному дослідженні приймали участь 36 осіб різних вікових категорій: 50% юнацького (19-23 роки) та 50% зрілого (36-51 роки) віку. Найменший термін перебування в любовних стосунках був 1 рік, та найбільший – 31 рік і 6 місяців.

З результатів дослідження виявлено, що респонденти юнацького віку мають домінуючим ненадійний тип прив'язаності, а зрілого віку – надійний.

Та за результатами кореляційного аналізу отриманих даних (коефіцієнт кореляції Пірсона) в людей зрілого віку, виявлено, що надійний тип прив'язаності корелює з рівнем прояву любові ($r=0,7809$, $p=0,000$), симпатії ($r=0,7720$, $p=0,000$) та задоволення стосунками ($r=0,7830$, $p=0,000$). Це про те, що люди з позитивним поглядом на себе та інших, які вважають себе гідними для близьких стосунків, а партнерів – чуйними та надійними, мають емоційно благополучні та задоволені стосунками на досить високому рівні.

Також було виявлено обернений кореляційний зв'язок. У людей з тривожно-амбівалентним типом прив'язаності зрілого віку встановлений зв'язок з рівнем прояву любові ($r=-0,6499$, $p=0,004$), симпатії ($r=-0,5909$, $p=0,011$) та

задоволеністю стосунками ($r=-0,6160$, $p=0,006$). Люди, в дитинстві яких було нестабільне материнське ставлення до себе у дорослих любовних стосунках мають не зовсім емоційно благополучні стосунки, мало довіряють партнеру та не оцінюють свої стосунки на високому рівні.

Також досліджено, що чим більший рівень співзалежності в стосунках, тим менший рівень прояву любові ($r=-0,4520$, $p=0,060$), симпатії ($r=-0,5802$, $p=0,012$) та рівень задоволення стосунками ($r=-0,6274$, $p=0,005$).

Якщо зробити загальний висновок із вищесказаного, то зв'язок між типом прив'язаності та рівнем задоволення любовними стосунками існує. За нашим дослідженням цей зв'язок спостерігається в групі зрілого віку досліджуваних. Тобто наша гіпотеза підтверджена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчукта ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Любов чи кохання? 20.05.2011 URL: <http://webcommunity.org.ua/2011/05/20/lyubov-chy-kohannya/> (дата звернення: 01.05.2022).
3. Муханова І. Ф. Психолого-педагогічна корекція шкільної неуспішності молодших школярів: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. психол. наук. / І.Ф. Муханова. – Київ. – 2006. – 124 с.
4. Пирог А. Психологические особенности жизненных перспектив современной молодежи. *Ўзбекистонда психологияни ривожлантириши муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги* : Республика илмий-амалий конференция материаллари, 2021 йил 15 апрель / Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети, Ижтимоий фанлар факультети, Психология кафедраси; масъул муҳаррирлар Д.Г.Мухамедова, Э.Ғ.Ғозиев. С. 4-6.
5. Пирог Г. В., Мороз Л. О. Зв'язок життєвих стратегій сучасної молоді з психологічним віком: теоретичні аспекти. *Сучасні наукові дослідження в психології та педагогіці – прогрес майбутнього* : збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2018 р., м. Одеса). Одеса, 2018. С. 22-25.
6. Пирог Г., Горнович Ю. Особливості зв'язку прив'язаності та задоволеності партнерськими стосунками в юнацькому та зрілому віці. *Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету*. Випуск 15. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. С. 27-30.
7. Пирог Г., Мельник О. Особливості смисложиттєвих орієнтацій користувачів соціальних мереж раннього дорослого віку. *Прикладні аспекти*

психології особистісного зростання : збірник наукових праць студентів та викладачів. Випуск 2. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2017. С. 30-35.

8. Сіра І. Б. "ПОНЯТТЯ "ЛЮБОВ" У ТВОРАХ ДАВНЬОГРЕЦЬКИХ АВТОРІВ." *ІБ Сіра II Наука. Релігія. Суспільство* 1 (2002): С. 136-140.

9. Фромм Е. Мистецтво любові / Еріх Фромм. – 2-ге вид. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. – 188 с.

10. Шпиц Р.А. Психоаналіз раннього дитячого віку. Москва : Канон+РООІ «Реабілітація», 2019. 256 с.

11. Adams S. Jealousy in Romantic Relationships, Self-Esteem and Ego Defenses : Submitted in fulfilment of the requirements of the degree of Doctor of Psychology/ Faculty of Arts, Education and Human Development Victoria University, 2012. 208p

12. Ainsworth M.D.S., & Wittig B.A. Attachment and exploratory behavior of one-year-olds in a strange situation. / In B.M. Foss (Ed.), *Determinants of infant behavior*. London : Methuen, 1969. Vol. 4. Pp. 111–136.

13. Ainsworth M.D.S., Blehar M.C., Waters E., & Wall S. *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ : Erlbaum, 1978. 392 p.

14. Carver, C. S. (1997). Adult attachment and personality: Converging evidence and a new measure. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(8), 865–883. <https://doi.org/10.1177/0146167297238007>

15. Hazan C. Romantic love conceptualized as an attachment process / C. Hazan, P. Shaver 11 *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2000. – V. 52. – P. 511-524.

16. Jeffery A. Simpson, W. Andrew Collins, Sisi Tran, and Katherine C. Haydon Attachment and the Experience and Expression of Emotions in Romantic Relationships: A Developmental Perspective *Journal of Personality and Social Psychology* 2007, Vol. 92, No. 2, 355–367.

17. Main M., & Solomon J. Discovery of a new, insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. / In M. Yogman & T.B. Brazelton (Eds.). *Affective development in infancy*. Norwood, NJ : Ablex, 1986. Pp. 95–124.

18. Spangler, Gottfried, and Klaus E. Grossmann. "Biobehavioral organization in securely and insecurely attached infants." *Child development* 64.5 (1993): 1439-1450.